

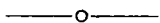
Schiller nagy drámáira termékeny hatással volt ama bepillantás, melyet Goethe nagy műveinek keletkezésébe s egyáltalán a goethei természetre tett. A belső átváltozást mutatják már „Wallenstein“ hőseinek és hősnőinek mély megértéssel megrajzolt, hatalmas egyéniségükben kidomborodó jellemi és abszolút tárgyilagossága hősével szemben.

Amennyire örült Goethe barátja sikereinek, úgy örült mindig megújult nagy munkakedvének is, mert előre látta, hogy Schiller a drámai téren győzelemről-győzelemre fogja vinni. Úgy is lett, s ebben Goethe nek eminens része volt.

December elejétől 1799-ben Schillert családjával Weimarban találjuk, hová — hogy Goethehez és a színházhoz közel legyen — áttette lakóhelyét. A két nagy költő most már Weimarban egyesülve azon buzgólkodik, hogy az új színházat saját műveik mellett még Németország és a külföld legjobb drámáinak felújításával is gazdagítsák. Így keletkeztek a különböző idegen daraboknak átdolgozásai és fordításai.

1804 nyarán Schiller nagybeteg lett, 1805 telén állapota némi javulást mutatott, de ez csak látszólagos volt; 1805 május 9-én nagy természetét legyőzte a halál. Május 1-én látta egymást utoljára a két barát. Schiller halálának napjaiban Goethe maga nagybeteg volt. Néhány nappal a katasztrófa után ezt írja Zelternek: „Ich glaubte mich selbst zu verlieren und verlor einen Freund, und mit ihm die Hälfte meines Daseins“. Amit e szavak kifejeznek, bizonyítja levélváltásuk; nem találni az 1000-nél több levélben árnyékát sem a legkisebb félreértésnek vagy az őszinteség hiányának. Változatlan volt egymás iránti nagyrebecsülésük, kitartó a ragaszkodásuk, őszinte a bizalmuk és önfeláldozó a szeretetük.

Goethe Schiller iránt érzett egész nagyrebecsülését, szeretetét és vesztességének minden fájalmát fejezi ki az „Epilog zu Schiller Glocke“ című költeménynek meghatóan szép szavaiban, melyekben költői emléket emelt nemcsak a felejthetetlen barátnak, hanem a szenvedő nagy embernek és nagy írónak is.

2. Haász Imre: A boszorkányhit genezisé.

(Megjelent nyomtatásban: Stamberger M. könyvny. Miskolcon, 1925. 34 l.)